

чудовиськом», а він цим ще й вихваляється, бо вважає, що світом керує закон сили. Понтій Пілат, який зробив вибір всупереч своїй совісті, приречений на муки, страждання, переживання своєї провини, на вічний конфлікт між прагненням справедливості і рішенням, прийнятим всупереч цьому прагненню. Він намагається пом'якшити свою провину, але вбивство Іуди не дає йому бажаного звільнення, адже вбивством спокутувати свою провину за інше вбивство неможливо. «Прокуратор все силився понять, в чем причина его душевных мучений. И быстро он понял это, но постарался обмануть себя. Ему ясно было, что сегодня днем он что-то безвозвратно упустил, и теперь он упущенное хочет исправить какими-то мелкими и ничтожными, а главное, запоздавшими действиями. Обман же самого себя заключается в том, то прокуратор стремился внушить себе, что действия эти ... не менее важны, чем утренний приговор. Но это очень плохо удавалось прокуратору» [1, 636].

Увесь світ для Григорія Сковороди – це існування протилежностей: життя – смерть, світло – тінь, безглуздя – мудрість, плач – сміх, безчестя – слава, лютість – милість, початок – кінець тощо. Усе в світі рухається між протилежностями у колі, початком якого є відпадання від Бога, а кінцем – повернення до нього. М. Булгаков у своєму романі теж звертає увагу читачів на цю істину існування світу: чоловік – жінка, добро – зло, свобода – неволя, віра – атеїзм, гріх – праведність, рай – ад тощо.

Роман М. Булгакова «Майстер і Маргарита» та філософські погляди Григорія Сковороди завжди будуть сучасними, тому що питання, які вони порушують у своїх творах належать до вічних – головні питання християнсько-світоглядних категорій (любов, віра, гідність, щастя, добро, мистецтво), питання, ким є людина і які основні грані людської діяльності, питання пошуку сенсу життя та гармонії людини й світу.

Список використаної літератури

1. Булгаков М. А. Избр. Произв.: В 2 т. Т. 2 / Сост. и коммент. Л. М. Яновской. К. : Дніпро, 1989. 750 с.
2. Крепс М. Булгаков и Б. Пастернак как романисты: анализ романов «Мастер и Маргарита» и «Доктор Живаго». Энн Эрбор: Ардис, 1984. С.81
3. Чижевський Д. І. Філософія Г. С. Сковороди. Харків : Прапор, 2004. 272 с.

Науковий керівник: ст. викл. Костюк Т.П.

Куріло К.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

БЕСТСЕЛЕР ЯК ФЕНОМЕН МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Бестселери – твори, якими захоплюються читачі із різних куточків світу, про які пишуть відомі видання та які не втрачають своєї популярності. Бестселер (з англійської *bestseller* – той, що добре продається) – один із феноменів масової літератури. Вперше поняття «бестселер» було зафіксовано у США 1889 року в газеті «The Kansas Time & Star». У 1895 році Гаррі Тьюрстон Пек став друкувати – спочатку щомісяця, а згодом щотижня – у журналі «Букмен» списки книг, які добре продавалися в американських містах. Пізніше публікація списків бестселерів розповсюдилася в Європі.

У сучасному літературознавстві немає одностайності щодо тлумачення поняття «бестселер». Визначення бестселера формувалося впродовж тривалого часу, зазнавало різноманітних перетворень. Е. Даймонд, професор журналістики Нью-Йоркського університету, представляв бестселер як книгу, яка міститься у списку найбільш продаваних або найчастіше цитованих назв, що базується на даних видавничої індустрії, цифрах книжкової торгівлі та статистиці циркуляції у бібліотеках. Ці списки утворюють різноманітні рейтинги, які зазвичай розподілені на категорії (бестселери серед романів, нехудожніх видань, кулінарних книг тощо). У межах кожної категорії можна упорядкувати свій рейтинг бестселерів [1].

Юрій Ковалів, український поет, критик, літературознавець, подає поняття «бестселер» так: «це книга, яка видається масовим тиражем, враховуючи невибагливий читацький попит чи комерційні інтереси, часто зумовлені модою, сенсаційною темою» [2, 125].

Популярність бестселера залежить від цікавості та оригінальності самого тексту, від «розкрутки» видавництвом чи автором, від екранізацій. Бестселер слід відрізнити від популярних творів, які, маючи високі накладки, з різних причин швидко сходять із літературної сцени та не перевидаються. Суспільний інтерес до таких книжок зумовлений навкололітературними чинниками, актуальною для суспільства темою, соціальним статусом чи особистістю автора. Бестселер має тривалу історію. Найдавнішими бестселерами дослідники називають видання релігійного спрямування, оскільки вони мали найбільший попит серед населення і вважалися основними книгами. Біблія – найвідоміший бестселер усіх часів і народів. У XVI і XVII століттях найбільш затребуваними книгами стали «Подорож палігрима в Небесну Країну» Джона Буньяна (1678) – одна з найважливіших книг релігійної англійської літератури та скорочена версія «Книги мучеників» Джона Фокса (1563) – полемічна розповідь про страждання протестантів під Католицькою Церквою з особливим акцентом на Англію та Шотландію. Книга була надзвичайно впливовою у цих країнах і допомогла сформувати тривалі народні уявлення про католицизм [1].

Існують бестселери, які варто прочитати кожному, адже майстерність, з якою вони написані, не залишає байдужими жодного читача. Це можна простежити на прикладі світового бестселера, підліткового фентезі англійської письменниці Дж. Роуллін про Гаррі Поттера. Великим попитом користуються антиутопія-трилогія «Голодні ігри» С. Коллінз, роман-сповідь «Над прірвою у житті» Дж. Селінджера, гостросоціальний роман «Над зозулиним гніздом» К. Кізі, детектив «Скажи, що тобі шкода» М. Лі, серія фентезійних романів «Сутінкова сага» С. Майер, постмодерністський роман «Кохання живе три роки» Ф. Бегбедера, інтелектуальний роман «Фальшивка» Н. Борна, психологічний трилер «Дівчина у потягу» П. Гоукінз та багато інших.

Ф. Л. Мотт стверджує, що «типового бестселера» не існує, і вказує на існування вимог, яких варто дотримуватись письменникам: чітка сюжетна лінія, захопливий зміст, адресованість конкретній аудиторії, чіткий розподіл добра і зла, правди і кривди, залучення до творів міфів, казок тощо, повторення одного й того ж епізоду декілька раз у різних ракурсах [3].

О. Довбуш зазначає, що бестселер повинен бути простим у всьому: у мові, стилі, структурі, проблематиці, щоб не напружувати читача, а, навпаки, створити йому умови для внутрішньої релаксації. Дотримання цих шаблонів дещо стандартизує книгу, однак все ж дозволяє їй, розширивши сферу впливу, існувати якнайдовше [4, 79].

Рівень популярності та статус бестселера у Європі та США отримують завдяки книжковим рейтингам, які публікують у друкованих чи електронних ЗМІ. Традиційно будь-який рейтинг базується на двох основних принципах: швидкості реалізації (визначається кількістю проданих примірників протягом певного періоду, зазвичай тижня) і звітності про продажі, які надають гуртівні, роздрібні та онлайн-магазини. Серед списків, які користуються найбільшим попитом і вважаються найвпливовішими для читачів з усього світу є: «The New York Times», «Publisher's Weekly», «Amazon», «USA Today Weekly», «Wall Street Journal», «Barnes and Noble» та ін.

Список використаної літератури

1. Bestseller [Електронний ресурс] // Wikipedia. Режим доступу : <https://en.wikipedia.org/wiki/Bestseller>.
2. Бестселер // Літературознавча енциклопедія. у 2 т. Т. 1 / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К. : ВЦ «Академія», 2007. С. 125.
3. Данилюк А. І. Масова культура в контексті демократичних перетворень ХХ століття : автореф. дис. канд. філол. наук: 09.00.08 / А.І. Данилюк; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2000. 17 с.
4. Довбуш О. Масова література: за та проти / Ольга Довбуш // Studia Metodologica. Вип. 28. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. С. 78–83.

Науковий керівник: ст. викл. Костюк Т.П.